

וענייני חדש כסלו, נוסף ע"ז שצ"ל בכל יומא ויומא עביד עבידתי והפצת תורה והפצת המעינות ביחוד, ואחכה לבשו"ט בכל האמור.

בברכה.

בשם [כ"ק אדמו"ר שליט"א
מוזכר]

הפ"נ ד"ש והקודמו נתקבלו.

בכל יומא ויומא עביד עבידתי: זח"ג צד, ריש ע"ב.
ד"ש: = דיר"ד שבט.

לעילוי נשמת

הרה"ת הרב ר' זאב דוב בהרה"ח ר' יהודא ליב ז"ל

נפטר י"ד טבת, ה'תשע"ח

זוגתו הרבנית מרת גיטל לאה בהרה"ח ר' ישראל ז"ל

נפטרה ט"ו מנחם-אב ה'תשע"ד

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי בנם וכלתם

הרה"ת ר' אהרן זוגתו מרת רבקה

לזכותם ולזכות כל יוצאי חלציהם

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות

סלונים

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוק"לה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ שמות, כ"ה טבת, מבה"ח שבט, ה'תשל"ג

חלק ב – יו"ל לש"פ שמות, כ"א טבת, ה'תשע"ט

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

תשעים שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית זי"ע

כסלו ביחוד, שהרי הוא ר"ה לחסידות ולדרכי החסידות, שהראש כולל בתוכו חיות כל האברים (הימים) וממשיך להם חיות במקומם הם.

ולסיום מכתבו בהנוגע למצב בתו... תחי

השייית ימלא ימי הריונה כשורה ובנקל ותלד זחוי"ק בעתה ובזמנה כשורה ובקל.

המחכה לבשו"ט בכל האמור

מ. שניאורסאהן

ד

בי"ה, ה' שבט תשי"ח
ברוקלין

האברך... שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו ממוצש"ק, אף שמתאים להבקשה עניתי אמש במברק, בכ"ז באתי באיזה אותיות בתור הוספה וביאור ע"ד שכתבתי במכתבי הקודם.

הנה המדובר הוא ע"ד בנין עדי עד ולכן פשיטא שאין להתחשב בענינים העוברים במשך זמן קצר, ובנדון דידי' רושם חזק קרוב לודאי אצלי, שרק מפני שנדמה לו שהמצב לוחצו מתענין בכלל בהצעה האמורה, ועיקר הדיון שהמצב לוחצו הוא מפני שמי יודע אם תהי' הזדמנות שני' של סידור ללמוד לאחרי החתונה במנוחה וכו' וכו' ז. א. טעמים שאינם בגוף הדבר אלא בענינים שמחוצה לו, וכיון שאפילו למרות לחץ זה מוצא חסרונות יותר ממעלות, היתה דעתי שיתענין בהצעות אחרות והשייית המזווג זיווגים ימציא לו זיווג הנכון זה או זה בעתו ובזמנו, ובאם ירצה באמת יוכל לעסוק בתורה במנוחה ובכשרות גם לאחרי חתונתו.

מובנת התמי' הגדולה למה שאין מזכיר כלל ע"ד השתדלותו בהפצת המעינות חוצה במשך חדשים האחרונים, והרי בתקופה העברה הי' חדש תשרי

י"ט כסלו... ר"ה לחסידות ולדרכי החסידות: ראה "היום יום" בתחלתו ובסופו. ובכ"מ.
ר"ה... שהראש כולל כו': ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, א ואילך. ובכ"מ.

ד

נדפסה בתשורה (הולצברג, תשס"א).
במכתבי הקודם: ראה לעיל אגרת הקודמת.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ שמות, כ"א טבת הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות ש"פ שמות, כ"ה טבת, מבה"ח שבט, ה'תשל"ג, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ ויחי).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

טו טבת, ה'תשע"ט,

תשעים שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית נ"ע זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2018 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5779 • 2018

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ג

ב"ה, יא' טבת תשי"ח
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"י עוסק בצ"צ
מוה"ר ... שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מח' טבת, וכבקשתו בא המענה מבלי לחכות על התור, בו כותב אודות הצעת הנכבדות עבור בנו שליטי"א, ואשר אחרי שנפגש את המדוברת כ"פ אינו מרגיש שום קירוב הדעת, אף שאינו יודע הסיבה וכו'. ומסתפקים מה לעשות במצב כזה.

והנה אף שאין לקבוע מסמרות בכגון דא, שתלוי בתכונת נפש האברך אם הני"ל סימן הוא לימין או וכו' — בכללות, הרי כיון שהענין נוגע לבנין עדי עד, הנה בדורנו זה שאין ההנהגה כדורות הראשונים, צריכה להיות עכ"פ התחלת המשכה. אלא שבגופא דעובדא — אי אפשר שיהי' בשווה לאחרי פגישה האי ופגישה האחרונה. והשינוי בזה מראה אם ע"י שמכירים יותר טוב מתקרבים או וכו'. ועוד בשני אופנים בזה בחינה, האי ע"י שמשווים הצעה זו עם הצעה אחרת, שזהו מבליט יותר את היחס, או — שמציירים לעצמו התגובה באם היתה באה ידיעה שמאיזה סיבה הצד השני מתרחק מהענין.

בהנוגע לפועל, הנה לדעתי — עכ"פ להפגש עוד פעם אחת, ולראות אם חל שינוי ביחס בנו שליטי"א להענין.

במ"ש אודות מצב בריאותו והרופאים תולים זה בעצב בחוליות הצואר, בטח נודע לו שישנה שיטה בחכמת הרפואה (אף שכמה מהרופאים מתיחסים לזה בביטול) שע"י משמוש — המומחים באופן זה — בחוליות מביאים להטבה בכמה ענינים כגון דא. ואף שמוכרחני לאמר שאינני בהתלהבות משיטה זו, אבל הנסיון הראה שכמה פעמים מביאים תועלת. וכדאי לנסות. כמדומה שהשם הוא: קיראפראקטיק.

לפלא שאינו מזכיר דבר מהתועדות דחדש כסלו בכלל ומיום הבהיר יט'

ג

חלקה נדפס בלקו"ש חל"ו ע' 311, והושלמה ע"פ צילום האגרת. נדפסה ב"נלכה באורחותיו" ע' 166 ואילך. תשורה (פישער, תשנ"ה; הולצברג, תשס"א).
הצעת הנכבדות עבור בנו: ראה גם לקמן אגרת הבאה.
שיטה בחכמת הרפואה .. קיראפראקטיק: ראה גם אג"ק ח"ח אגרת ז"ט.

טז. בנוגע ללימוד פסוק בפרשת השבוע עם פירוש רש"י, כרגיל, הנה הסדר לאחרונה שמתעכבים על דבר תמוה בפרשה שלא רואים שרש"י יתעכב על זה, ובהכרח לומר — או שהדבר פשוט כ"כ עד שרש"י לא צריך לבאר, או שרש"י הבהיר זאת כבר לפני"ז, ולכן לא צריך לחזור ולבאר הדבר, כיון שבפירוש רש"י כל תיבה מדוייקת כו', לא חסר ולא יתיר.

ובכן: בפרשת השבוע מסופר שלאחרי שהקב"ה שלח את משה לילך לפרעה ולומר לו לשלח את בני ממצרים — "ויהי בדרך במלון ויפגשוהו ה' ויבקש המיתו"⁶⁰, "למשה, לפי שלא מל את אליעזר בנו (לשמונה ימים), ועל שנתרשל נענש עונש מיתה"⁶¹.

ולכאורה אין הדבר מובן כלל: הרי הקב"ה שלח את משה לומר לפרעה (בשליחותו של מקום) "שלח את בני (בני בכורי ישראל)⁶² ויעבדני"⁶³, ואם הקב"ה ימיתו, לא תוכל להתקיים שליחותו של הקב"ה!?

לכאורה אפשר לתרץ ע"פ פירוש רש"י בפ' וישלח⁶⁴, בנוגע לתפלת יעקב "הצילני נא מיד אחי מיד עשו וגו' ואתה אמרת היטב איטיב עמך ושמתי את זרעך כחול הים וגו'" — דלכאורה אינו מובן: מדוע הוצרך יעקב להתפלל להקב"ה שיצילנו מיד עשו, הרי הקב"ה כבר הבטיח לו לשמרו כו' — "אני ירא שמא משהבטחתי נתלכלכתי בחטא ויגרום לי להמסר ביד עשו"⁶⁵. ועד"ז י"ל בנדו"ד, שבגלל שלא מל את אליעזר, קלקל והפריע לקיום השליחות של הקב"ה.

אבל באמת אי אפשר לומר כן, כי, החשש "שמא משהבטחתי נתלכלכתי בחטא ויגרום לי כו'", שייך רק בנוגע להבטחה על ענין פרטי שנוגע ליעקב או למשפחתו, אבל כשמדובר אודות השליחות להורות לפרעה להוציא את בני ממצרים, אי אפשר לומר שהנהגת משה בענין פרטי (שלא מל את אליעזר) תקלקל ותפריע למילוי השליחות של הקב"ה שנוגעת לששים ריבוא מישראל, כך, שנשאת השאלה איך יתכן ש"ויבקש המיתו", בה בשעה שצריך לקיים את השליחות של הקב"ה.

וכיון שזהו דבר המוקשה אצל בן חמש למקרא, מוכרח רש"י להבהיר זאת, ודוקא בפשטות הכתובים.

יז. גם צריך להבין: מהי ההוראה שיכולים ללמוד מהענין ד"ויהי בדרך גו' ויבקש המיתו"?

(63) שם, כג.
(64) לב, יב"ג.
(65) פרש"י שם, יא.

(60) פרשתנו ד, כד.
(61) פרש"י עה"פ.
(62) שם, כב.

ובהקדמה:

כיון שבדברו אל פרעה הי' משה בן שמונים שנה (כפי שילמד הבן חמש למקרא תיכף⁶⁶), הרי בהסיפור דפרשתנו הי' משה בן ע"ט שנה לערך. ומובן, שעד אז בודאי אירעו אצלו כמה ענינים (וכיון שמדובר אודות משה רבינו — היו בודאי ענינים) חשובים. וא"כ, שואל הבן חמש למקרא, היתכן שבפסוק מסופר קצת מאד אודות אותה תקופה?!

ועל זה מסביר לו המלמד: ה"חומש" — אינו ספר של סיפור דברי הימים, דברי ימי צדיקים, אלא "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב"⁶⁷, כך, שכל ענין שהתורה מספרת אודותיו הוא כדי ללמוד ממנו הוראה, ולכן לא נזכרו בתורה כל הענינים שאירעו בינתיים, כיון שאינם נוגעים ללימוד הוראה כו'.

וכיון שכן, שואל הבן חמש למקרא, מהי ההוראה שיכולים ללמוד מזה ש"ויבקש המיתו"?!

ובפרט ע"פ מה שמצינו ש"עקם הכתוב שמונה אותיות ולא הוציא דבר מגונה מפיו, שנאמר (בפ' נח⁶⁸) מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהרה"⁶⁹, ועאכו"כ בנוגע למשה רבינו שבודאי אין לספר עליו ענין בלתי-רצוי, ובהכרח לומר שיש הוראה שלמדים מענין זה. וכפי שיתבאר לקמן.

יח. ומצד קוצר הזמן, יש להמשיך מיד עם הערות על הזהר דפרשת השבוע:

בהערה הראשונה⁷⁰ מתעכב על מאמר הזהר⁷¹ בנוגע לביהמ"ק: "בית ה'⁷² דאיהו בית המקדש כגון עזרות ולשכות ובית האולם והדביר וכו'", ומבאר: "קחשיב ד' דברים. עזרות לשכות אולם דביר, לנגד ד' אותיות שם הוי'⁷³, והיינו בית הוי', והיינו שהד' דברים הללו שבביהמ"ק הם כלי קיבול לד' אותיות דשם הוי'" (ואע"פ שבביהמ"ק היו עוד פרטים — הרי גם בשם הוי' יש עוד פרטים, אלא שבכללות נחלק לד' אותיות, ועד"ז ביהמ"ק, שיש בו ריבוי פרטים, אבל בכללות נחלק לד' פרטים).

(66) וארא ז, ז.

(67) ברכה לג, ד.

(68) ז, ח.

(69) פסחים ג, א. וראה ב"ב קכג, א.

(70) לקוטי לרי"צ לזח"ב ע' ה.

(71) ח"ב ד, א.

(72) מלכים-א ט, א.

(73) וענינם בספירות — כמ"ש במקדש

מלך: "עזרות הן בסוד הנוקבא (מלכות) ..

ולשכות כנגד זעיר (ז"א), ואולם ודביר —

אר"א."

הוספה

א

בי"ה. ב' אייר תשט"ו
ברוקלין
האברך ... שי'
שלום וברכה!

במענה על מכתבו — בלי הוראת זמן הכתיבה — בו כותב אודות יום הולדת שלו הבע"ל. ולפלא שאינו מזכיר דבר ע"ד שיעוריו בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות והשפעתו בזה על הרבים, והרי מובן ומבואר בכ"מ שהם הן הצנור והכלים לקבלת ברכות השי"ת בהמצטרך לאדם בגשמיות וברוחניות, ובפרט אברך שזכה ללמוד בישיבת תומכי תמימים שצריך לתמם דרכיו והנהגותיו, ובמילא מוכרחת ההוספה מזמן לזמן מתאים להסיוע ולהתעוררות מלמעלה שנתוספים ג"כ מזמן לזמן ומיום ליום וכמבואר באגה"ק לרבנו הזקן סי' יד', ואין הדבר תלוי אלא ברצונו כי הקב"ה נותן מתחלה כחות למלאות התפקיד, והמפורסמות אינן צריכים ראוי. והשי"ת יתן לו שנת הצלחה בכל הנ"ל, ובהעיקר אשר בקרוב ממש יסתדר כדבעי היינו חתונה בשעה טובה ומוצלחת בזיווג הטוב לפניו בגשמיות וברוחניות גם יחד. בברכה.

ב

בי"ה. כז' תמוז תשי"ד
ברוקלין
שלום וברכה!

במענה על מכתבו מח"י תמוז, בו מודיע אודות הצעת נכבדות לפניו עם מרת ... תי', ואשר שני הצדדים וכן הוא מסכימים ושבעים רצון בזה. הנה נכון הדבר, וצריך להתנות שמשך זמן אחר החתונה בשעה טובה ומוצלחת יוכל ללמוד עכ"פ כמה שעות בכל יום ויום, והשי"ת יצליחו לבשר טוב בכל הנ"ל, וגם בהצנור והכלים לזה, היינו מתוספת לימוד בתורה בכלל ותורת החסידות בפרט ושעוסק בעבודת התפלה. המחכה לבשו"ט.

א

ואין הדבר תלוי אלא ברצונו: ראה זח"ב קסב, ריש ע"ב.

יכול משהו לבוא ולטעון, שהוא עומד במדריגה גבוהה של צדיק, עד לדרגת הצדקות של משה רבינו,

— שהרי רק בנוגע לנבואה נאמר⁸⁸ "ולא קם נביא .. כמשה", אבל בנוגע לצדקות, יכולים להגיע למדריגת משה רבינו —

ולכן, כשצריך לעשות איזה ענין, אינו צריך לעשותו בזריזות גדולה דוקא; הוא יעשה זאת בין כך, ומה כבר יחסר אם לא ייעשה הדבר בזריזות גדולה.

ועל זה אומרים לו: "אל תאמין בעצמך"⁸⁹; ההתחלה יכולה להיות מדבר קטן ("א קליניקייט") — העדר הזריזות בלבד, אבל כתוצאה מזה יכול לבוא אח"כ ענין שהוא היפך החיים, כבנדו"ד, שלפי שלא הזדרז למול את אליעזר, נענש עונש מיתה.

אך יש גם הוראה לאידך גיסא: אפילו מי שנכשל בדבר, אין לו לחשוב שכבר אבוד, אלא גם אותו יכולים להציל — כפי שאירע אצל משה, שאף שנכשל בדבר, ועד ש"הי" המלאך נעשה כמין נחש וכולעו מראשו ועד ירכיו וחוזר וכולעו מרגליו ועד אותו מקום⁹⁰, אעפ"כ, באה צפורה והצילה אותו כו'.

וכאן רואים את גודל מעלתן של נשי ובנות ישראל בהצלת בני — כפי שמודגש הן בהתחלת הפרשה בנוגע ל"מילדות העבריות" שפרה ופועה⁹¹, והן בנוגע לצפורה.

וזהו כללות ההוראה שלמדים מהפרשה הנ"ל — הן עד כמה נוגע וחשוב אפילו דבר קטן (כמו העדר הזריזות), והן שגם אם נכשל בדבר יכולים תמיד לתקן⁹².

ועד שבאים לענין הגאולה — ד' לשונות של גאולה: והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי, ועד "והבאתי"⁹³, בביאת משיח צדקנו, ובקרוב ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן קנקן משקה עבור המלוה מלכה של "חדרי תורה אור", ונתן את המזונות עבור ה"פגישה".

לאחרי תפלת מנחה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "ואני אבטח בך".]

וכאן רואים איך שכל ענין בפנימיות התורה (תורת החסידות) קשור עם נגלה דתורה, כך, שמענינים בנגלה יכולים להבין ענינים בנסתר, ומענינים בנסתר יכולים להבין ענינים בנגלה, ורק צריך להיות "הפך בה והפך בה", ואז רואים ש"כולא בה"⁷⁴, שזוהי "תורה אחת"⁷⁵, ובנדו"ד, שהענין המובא בזהר כאן בנוגע ל"דביר" (המחיצה המפסקת בין קדש הקדשים לאולם), קשור עם ענין שלם המבואר במסכת יומא⁷⁶ בנוגע ל"אמה טרקסין", וכפי שיתבאר לקמן.

* * *

יט. הביאור בשיטת הזהר בענין ה"דביר" (אמה טרקסין), שאיסתפקו להו לרכנן בקדושת' אי כלפנים (קדושת קדה"ק) אי כלחוץ (קדושת היכל)⁷⁷, "ע"פ משמעות דברי אדמו"ר שהדביר הוא נגד אות יו"ד דשם הוי" — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חל"ו ע' 140 ואילך.

כ. הביאור במ"ש בפרשת השבוע "ויבקש המיתו", אף שהוצרך למלא את שליחותו של הקב"ה — מובן ע"פ מ"ש רש"י ש"ויבקש המיתו" קאי (לא על הקב"ה אלא) על המלאך⁷⁸:

מלאך — לא יודע "קונצן"... הוא צריך למלא את תפקידו, וכל שאר הענינים הצדדיים אינם ה"חשבון" שלו; בשעה שצריך ליתן שכר, נותן שכר, ובשעה שצריך ליתן עונש, נותן עונש. ואין לו לעשות חשבון שאם ימיתנו, לא תוכל להתקיים שליחותו של הקב"ה; עליו למלא את חובתו, ולא לדאוג לענינים אחרים.

ועדיין אינו מובן: הרי מלאך אינו עושה דברים מעצמו, אלא רק ממלא את שליחותו של הקב"ה (ללא חשבונות בנוגע לענינים אחרים), וכיון שהמלאך ביקש המיתו, הרי מובן שהי' זה בשליחותו וע"פ רצונו של הקב"ה, וא"כ, הדרא קושיא לדוכתה: היתכן שהקב"ה רצה להרוג את משה, בה בשעה שרצה ש"משה ילך לפרעה"?

אך ענין זה הבהיר רש"י כבר בפ' וירא:

בנוגע לדברי המלאכים ללוט "מהר המלט שמה כי לא אוכל לעשות דבר עד בואך שמה"⁷⁹, מפרש רש"י: "זה עונשן של מלאכים על

(74) אבות פ"ה מכ"א. (78) בכמה דפוסים הגירסא: ויבקש המיתו

(75) לשון הכתוב — בא יב, מט. ועוד. — (ויבקש) המלאך (המיתו) למשה.

(76) נב, א. (79) יט, כב.

(77) יומא נא, ב ואילך.

(91) א, טו.

(92) חסר קצת (המור"ל).

(93) וארא ו, רח.

(88) ברכה לד, יו"ד.

(89) אבות פ"ב מ"ד.

(90) פרש"י כאן.

שאמרו כי משחיתים אנחנו, ותלו הדבר בעצמן, לפיכך לא זזו משם עד שהזקקו לומר שאין הדבר ברשותן".

ולכאורה אינו מובן: מדוע אומר רש"י שהמלאכים נענשו בגלל ש"תלו הדבר בעצמן" — הרי יש כאן עוולה גדולה יותר מענין של גאווה סתם, כיון שזה דבר שקר, וע"פ נגלה גדול יותר העונש על שקר מאשר העונש על גאווה!?

והביאור בזה — שאכן לא אמרו דבר שקר, דכיון שמלאך הוא שליח של הקב"ה, ובאופן שבטל בתכלית אל השליחות, כך, שאין לו ענינים אחרים מלבד השליחות, הרי זה נעשה ענין שלו, ולכן היו המלאכים יכולים לומר "כי משחיתים אנחנו"⁸⁰.

והטעם שנענשו על זה — בגלל שע"פ דבריהם ה' יכול לוט לדמות שהם באים בכח עצמם, ולא בכחו של הקב"ה, כיון שלא פירשו באמרם "כי משחיתים אנחנו" שאין זה בכח עצמם, אלא בכח של הקב"ה שישנו בהם.

ונמצא, שכאשר מלאכים אומרים "משחיתים אנחנו", הרי זה ענין אמיתי, והיינו, שבאמיתית הענין מתייחסת הפעולה (לא להקב"ה, אלא) למלאך. ועד"ז בנדוד, שכאשר נאמר על המלאך "ויבקש להרוג את משה", הרי זה ענין אמיתי, והיינו, שענין זה עושה (לא הקב"ה, כביכול, אלא) המלאך, כיון שהפעולה מתייחסת אליו.

כא. המשך הענין — ההוראה עד כמה צריך להזהר ולשלול ענין של חילול השם, ואריכות הדברים בנוגע ל"מיהו יהודי" — י"ל בפ"ע.

כב. בנוגע לביאור בפירוש רש"י — עדיין נשארה השאלה: מה יהי' אם דבר השליחות שרצה הקב"ה למסור לפרעה!?

ובכן, הבהרת ענין זה מרומזת בהמשך דברי רש"י "תניא אמר רבי יוסי וכו'", שמזכיר את שמו של בעל המאמר, אף שאין דרכו של רש"י להזכיר שמו של בעל המאמר, מלבד כאשר הדבר נוגע לעצם פירושו:

שמו של רבי יוסי נזכר בפירוש רש"י לפנ"ז על הפסוק⁸¹ "ויחר אף ה' במשה": "ר' יהושע בן קרחה אומר, כל חרון אף שבתורה נאמר בו רושם, וזה לא נאמר בו רושם, ולא מצינו שבא עונש ע"י אותו חרון. אמר לו רבי יוסי, אף בזו נאמר בו רושם. הלא אהרן אחיך הלוי⁸², שהי'

עתיד להיות לוי ולא כהן, והכהונה הייתי אומר לצאת ממך, מעתה לא יהי' כן, אלא הוא יהי' כהן ואתה הלוי, שנאמר⁸² ומשה איש האלהים בניו יקראו על שבט הלוי".

ומכאן רואים את שיטת רבי יוסי — שאף שהכהונה היתה צריכה להנתן למשה, יכול להיות ענין מסויים שבגללו נשתנה הדבר, שאהרן יהי' כהן, ולא משה.

ומזה מובן גם בנדוד, שאף שבתחילה ניתנה שליחות זו למשה, יכול להיות שבגלל ענין מסויים תלקח שליחות זו ממשה ונתתן לאהרן, כך, שבכל מקרה היתה מתקיימת שליחותו של הקב"ה לפרעה, אלא שהיתה נעשית (לא ע"י משה, אלא) ע"י אהרן.

כג. אמנם, עפ"ז נשאלת השאלה לאידך גיסא:

כיון שבכל מקרה היתה מתקיימת שליחותו של הקב"ה — הרי אפשר לומר ש"ויבקש המיתו" קאי על הקב"ה (ולא יוקשה מזה שמה שהוצרך לילך בשליחותו של הקב"ה, כיון שהשליחות תוכל להתקיים ע"י אהרן), וא"כ, מהו הכרחו של רש"י לפרש ש"ויבקש המיתו" קאי (לא על הקב"ה, אלא) על המלאך?

אך ענין זה הבהיר כבר רש"י בפ' וירא:

בפרשת העקידה⁸³ פירש רש"י שאברהם אמר להקב"ה: "אתמול אמרת לי כי ביצחק יקרא לך זרע"⁸⁴, וחזרת ואמרת קח נא את בנך⁸⁵, עכשיו אתה אומר לי אל תשלח ידך אל הנער⁸⁶, אמר לו הקב"ה, לא אחלל בריתי ומוצא שפתי לא אשנה⁸⁶, כשאמרתי לך קח, מוצא שפתי לא אשנה, לא אמרתי לך שחטו, אלא העלהו, אסקתי אחתי".

ועד"ז מובן גם בנוגע לעניננו:

כיון שהקב"ה בעצמו אמר למשה "לכה ואשלחך אל פרעה"⁸⁷, לא יכול הקב"ה להרוג את משה (אף שהשליחות עצמה יכולה להתקיים ע"י אחר), כיון ש"מוצא שפתי לא אשנה".

ולכן מוכרח רש"י לפרש ש"ויבקש המיתו" קאי על המלאך, שכיון שאינו יודע מהענין ד"מוצא שפתי לא אשנה", יכול לבקש המיתו.

כד. ומכאן למדים מוסר השכל:

(85) שם כב, ב.

(86) תהלים פט, לה.

(87) פרשתנו ג, י"ד.

(82) דברי הימים א כג, יד.

(83) כב, יב.

(84) שם כא, יב.

(80) ראה תניא אגה"ק סכ"ה (קמא, 81) פרשתנו ד, יד.

סע"א). ובכ"מ.